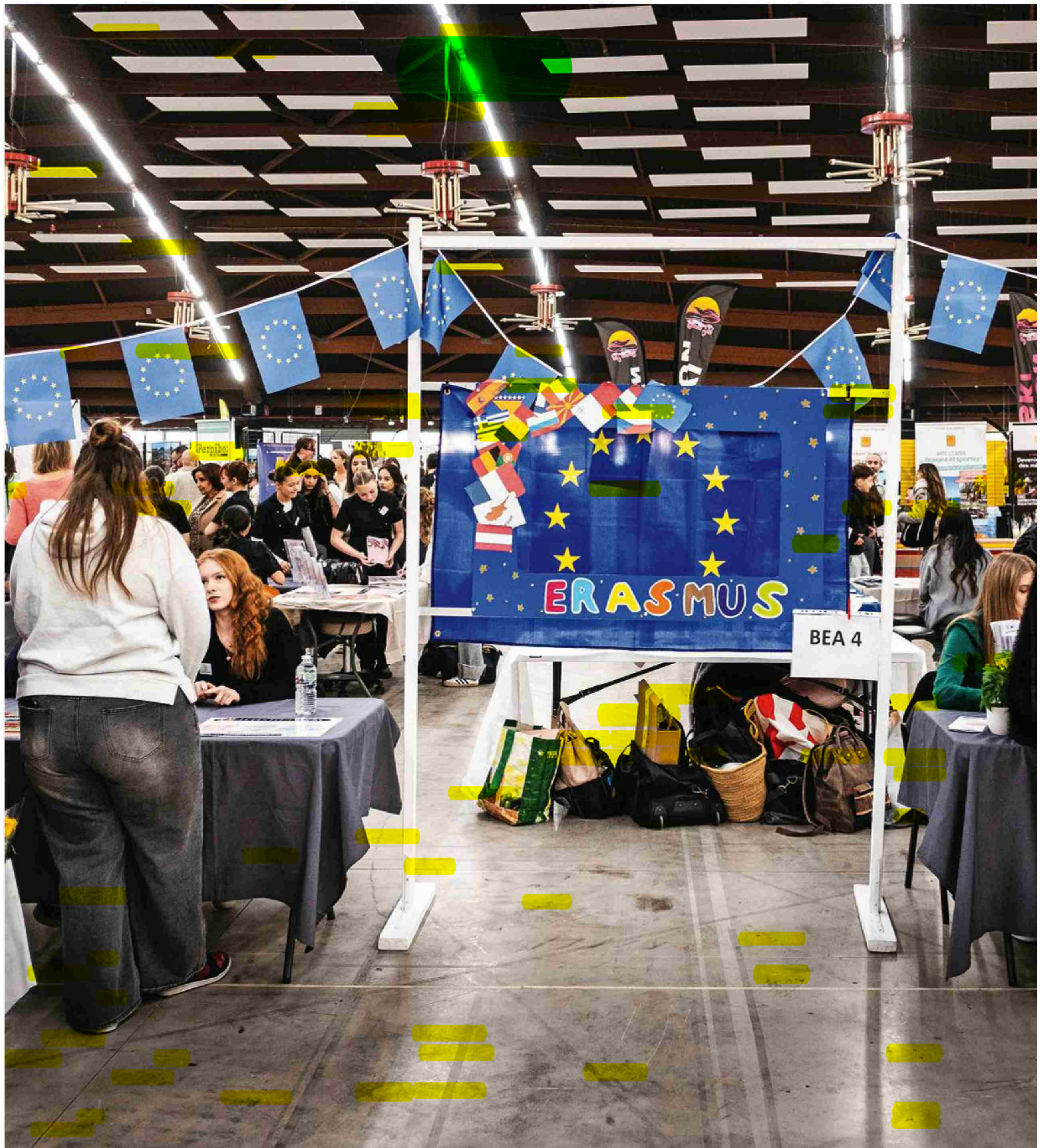
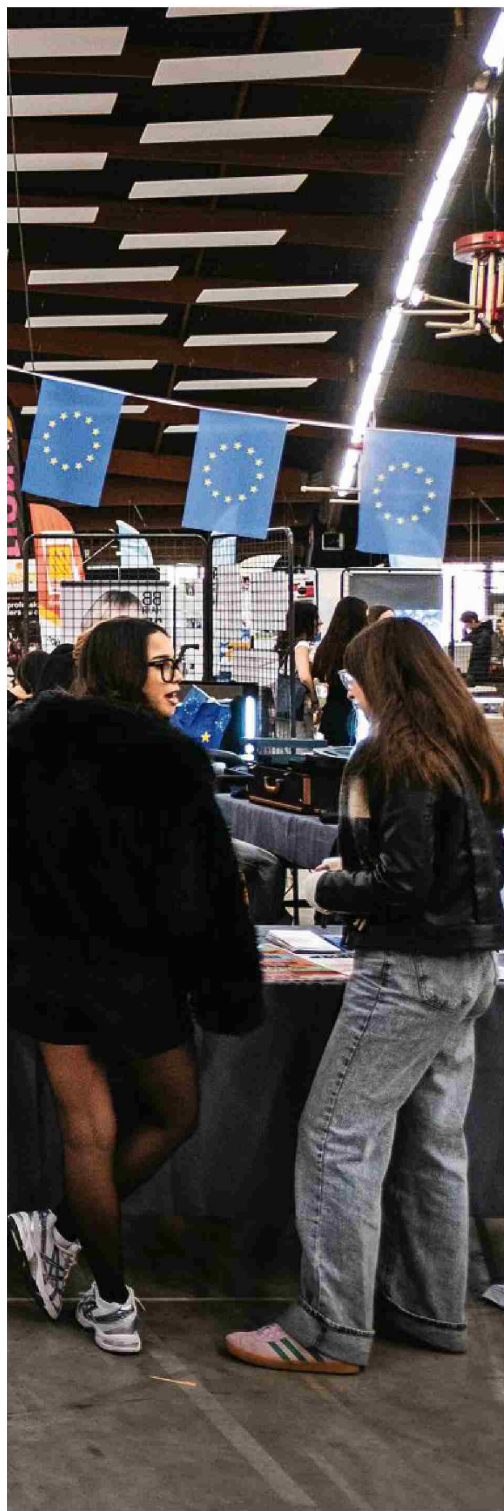

Šolali bi se v Sredozemlju, delat pa šli proti severu

ŠPELA KURALT

S

redozemske članice Evropske unije so že več let zelo zaželeni v programih mobilnosti za učence, dijake, študente, učitelje in osebje,

ki sodeluje v učnem procesu mladih. V programu Erasmus+ se mladi v Sloveniji najraje odločajo za Španijo, iz Španije v Slovenijo pride tudi največ mladih izmed vseh držav MED9. A kot ugotavljajo ministri za visoko šolstvo, bi bilo treba programe mobilnosti v regiji razširiti še na južno Sredozemlje. Ministri za visoko šolstvo MED9 so se aprila sestali na Brdu pri Kranju s ključnim vprašanjem: kako beg možganov iz sredozemskega prostora spremeniti v pozitivno kroženje možganov. Države so sicer v različnem položaju; nekatere so vir migracij, druge cilj, tretje so tranzitne. Slovenija je zato dala pobudo za vzpostavitev Mediteranskega

mobilitnega mehanizma (MMM) kot regionalnega programa mobilnosti, so pojasnili na ministrstvu za visoko šolstvo, znanost in inovacije: »Temeljit bi na mrežnem pristopu: vsaka država bi prispevala sredstva za gostovanje tujih študentov in učiteljev, mobilnost pa bi temeljila na mrežah univerz in njihovih partnerskih programih. Takšen model je preprost in finančno prilagodljiv. Prožen je tudi glede na to, koliko želijo biti posamezne države članice dejavne v programu, in glede na to, kako bi se lahko nadgradil v druge oblike sodelovanja.«

Kot so dodali na ministrstvu, bi bila ključna prednost MMM, da bi ga lahko izvajali skupaj z Erasmus+ in drugimi programi, sodelovali pa bi tako znotraj MED9 kot z državami južnega Sredozemlja. Na aprilski konferenci so ustanovili tudi delovno skupino, ki bo oblikovala koncept MMM. Poleg držav MED9 v skupini kot opazovalka sodeluje tudi Unija za Sredozemlje, ki združuje članice EU in 15 držav južne in vzhodne obale Sredozemlja.

KLJUČNO POVEZOVANJE

Na ministrstvu za visoko šolstvo so poudarili, da je bila v zadnjih letih pobudnica razprav,

Erasmus+ je program evropske komisije za izobraževanje, usposabljanje, mlade in šport. Program, ki poteka od leta 2021 do 2027, je bolj digitalen, vključujoč in inovativen ter bolj zelen. FOTO JC MILHET/HANS LUCAS/AFP

kako okrepiti akademsko sodelovanje v Sredozemlju, Evro-sredozemska **univerza** (EMUNI) s sedežem v Piranu, katere soustanoviteljica je **Univerza** v Mariboru. Kot so odgovorili z EMUNI, vpisujejo **študente** iz več kot dvajsetih držav, predvsem iz Evrope in južnega Sredozemlja. Dodali so, da bi bilo nujno, da bi čim prej uveljavili štipendijsko shemo MMM: »Ugotavljamo veliko razliko med številom prijavljenih in dejansko vpisanih **študentov** – torej med željami mladih in realnimi možnostmi. Glavni razlogi za to so pomanjkanje podporne štipendijske sheme in preveč zapleteni vizumski postopki, ki otežujejo dostop **študentom** z južne obale Sredozemlja. EMUNI si prizadeva nasloviti obe oviri, saj sta ključni za resnično medkulturno mobilnost. Prav tu se odpre priložnost, da MED9 aktivno sodeluje pri reševanju teh izzivov, s ciljem vzpostaviti shemo MMM in reforme vizumskih režimov, kar bi bistveno povečalo vključevanje mladih iz regije.«

Obstoječi programi mobilnosti sicer omogočajo tudi sodelo-

vanje z državami južnega Sredozemlja, a na EMUNI opažajo, da so številke vključevanja zelo nizke: »Trenutno manj kot odstotek tamkajšnjih **študentov** sodeluje v mobilnosti, kar je neprimerljivo z ambicioznim ciljem EU, da bo do leta 2030 vsaj 23 odstotkov vseh diplomantov vključenih v **mednarodno izmenjavo**.«

Z **Univerze** v Mariboru, kjer skoraj polovico vseh mobilnosti **študentov** in osebja izvedejo z institucijami iz držav MED9, so odgovorili, da velik del razvojnih izzivov Sredozemlja presega meje EU, zato podpirajo pobudo o nadaljnji razpravi o vključevanju celotnega Sredozemlja v MMM: »V okviru sodelovanja v programu **Erasmus+** smo vzpostavili močno mrežo partnerskih institucij v državah južnega Sredozemlja, kjer pa smo se v zadnjih letih morali osredotočiti predvsem na sodelovanje z visokošolskimi institucijami iz Egipta, saj sredstva programa **Erasmus+** za to regijo zadoščajo le za sodelovanje z manjšim številom partnerjev, če želimo, da so ta partnerstva dolgoročna.«

V PROGRAMU ERASMUS+ SE MLADI V SLOVENIJI NAJRAJE ODLOČAJO ZA ŠPANIJO, IZ ŠPANIJE V SLOVENIJO PRIDE TUDI NAJVEČ MLADIH IZMED VSEH DRŽAV MED9.

Natali Borinc (skrajno desno) z Lovrom Kokovnikom in Andražem Jelenom Kaplom na Madeiri FOTO OSEBNI ARHIV

Učenci II. osnovne šole Celje na izmenjavi na Portugalskem FOTO OSEBNI ARHIV

Anja Koprivec iz SIC Alme
M. Karlin iz Celja je bila na
dvomesečni praksi v
kuhinji hotela Pestana
Carlton Madeira.
FOTO OSEBNI ARHIV

Dijaki v evropskih državah ne opravljajo samo praktičnega
usposabljanja, temveč v spremljevalnem programu
spoznajo mesta, kulturo in običaje dežel, ki jih obiščejo.
FOTO OSEBNI ARHIV

**MEDITERANSKI
MOBILNOSTNI
MEHANIZEM (MMM) BI
TEMELJIL NA MREŽNEM
PRISTOPU: VSAKA DRŽAVA
BI PRISPEVALA SREDSTVA
ZA GOSTOVANJE
TUJIH ŠTUDENTOV IN
UČITELJEV, MOBILNOST
PA BI TEMELJILA NA
MREŽAH UNIVERZ IN
NJIHOVIH PARTNERSKIH
PROGRAMIH. TAKŠEN
MODEL JE PREPROST IN
FINANČNO PRILAGODLJIV.**

IZZIVI

Mladi v MED9 imajo sicer dobre možnosti za visokošolski študij, vse države so članice evropskega visokošolskega prostora in aktivno sodelujejo v bolonjskem procesu, so odgovorili z ministrstva za visoko šolstvo. Dodali so, da v teh državah sodelujejo številne močne univerze, a pomembni izzivi ostajajo »beg možganov, ujemanje študijske ponudbe z razvojnimi potrebami okolja in neuravnotežena mobilnost«. Podobno ugotavljajo na Univerzi v Mariboru: »Južne in vzhodne članice EU še vedno nadpovprečno občutijo odliv visoko usposobljenih kadrov proti severni in srednji Evropi, kar slabi lokalne inovacijske ekosisteme. Cilj mobilnosti ne sme biti le mobilnost, temveč kroženje znanja. Povečujejo se tudi neskladja med spretnostmi in potrebami trga dela.«

Na Univerzi v Ljubljani, kjer so 42 odstotkov vseh mobilnosti v minulem študijskem letu izpeljali v države MED9, od koder je k njim prišlo 48,5 odstotka vseh gostujočih študentov, so glede tega opozorili tudi na odgovornost univerz: »Prihodnost mladih v regiji MED9 je močno odvisna od gospodarskega

razvoja držav, fleksibilnosti in zmožnosti sledenja zahtevam trga in tehnološkemu razvoju. Pri tem je pomembno, da tudi univerze kot najpomembnejše izobraževalne institucije v državah sledijo potrebam trga dela in temu ustrezno posodablja svoje študijske programe oziroma razpisujejo nove programe ter prilagajajo vpisna mesta za tiste programe, kjer se na trgu dela izkaže večja oziroma manjša potreba.«

ZAŽELENA ŠPANIJA

Podatki CMEPIUS, nacionalne agencije za program Erasmus+, kažejo, da sta v Sloveniji od držav MED9 za mobilnost učencev, dijakov, študentov in osebja najbolj zaželeni Španija in Portugalska, najmanj zanimanja je za Malto, Grčijo in Ciper. V Slovenijo pa prihaja največ mladih in osebja iz Španije, sledi Francija.

Vodja mednarodne pisarne Strokovnega izobraževalnega centra Alme M. Karlin (SIC) iz Celja Natali Borinc pravi, da so se pred več kot dvajsetimi leti, ko so začeli mednarodne

aktivnosti, sprva odločali za projekte in mobilnosti v državah, ki so med mladimi zaželeni. Danes šola s programi s področja turizma in gastronomije izbira države glede na to, kaj želijo doseči z mobilnostjo, razlaga: »Povabimo mentorje

iz podjetij, da povedo, kakšne so potrebe trga dela, kje vidijo največji primanjkljaj, katerih gostov je največ ...«

Največ dijakov SIC Alme M. Karlin odhaja v tujino na praktično usposabljanje pri delodajalcu. Ker večina želi v tujino med poletnimi počitnicami, so prav države MED9 manj primerne, razlaga Borinc: »Dijaka ne moreš poslati na 40 stopinj Celzija in da bo delal v kuhinji. Vprašamo se, kaj želimo z mobilnostjo pridobiti, kaj želimo dijaka naučiti. In če to najdemo v državah MED9, to ponudimo. Poslali smo jih denimo na Madeira. Ne zato, da bodo šli na morje, ampak ker imajo tam all-inclusive, petzvezdične hotele in ker je Madeira pojem odlične turistične destinacije. Želimo, da so bogatejši za izkušnjo, strokovne kompetence, znanje, da so bolj samozavestni,

Dijaki s Srednje ekonomske šole na Roški v Ljubljani od leta 2014 potujejo na praktična usposabljanja v Španijo, na Portugalsko in Irsko. FOTO OSEBNI ARHIV

**MED NAJVEČJIMI IZZIVI
SO BEG MOŽGANOV,
NESKLADJE SPRETNOSTI
DIPLOMANTOV IN
PREMALO SPODBUDE
ZA MEDNARODNO
MOBILNOST.**

je zjutraj ob sedmih ali celo šestih že kot v mravljišču, ko pa bi šli zvečer na pijačo, je mesto kot izumrlo, le v Ljubljani in Mariboru je malo drugače. «A prav učenje

medkulturnosti je ključno, poudarja Natali Borinc: »Lanska izkušnja iz južne Italije je bila za naše dijakke posebna. Odkrivali so njihov način in kakovost življenja, ko so ugotovili, da se tamkajšnjega obsega delovnih obveznosti z našim sploh ne da primerjati. Bili so kar nesrečni, ker so navajeni veliko več delati. Ne gre za vprašanje prav ali narobe, gre za prilagajanje in medkulturno učenje. Spoznajo pa lahko tudi temne plati, kako denimo delodajalci ravnaajo z zaposlenimi, tudi z mladimi v mobilnosti, nadaljuje Natali Borinc: »Na eni strani je blišč petzvezdičnega hotela, kjer je toliko jedi, da niti pokusiti ne moreš vseh, zaposleni pa dobijo kuhan riž s kakšno omakico in kos kruha z marmelado za zajtrk, namestitve pa brez oken in dnevne svetlobe.«

Brina Benko iz SIC Alme M. Karlin iz Celja je med dvomesečno prakso v hotelu Pestana Royal na Madeiri sodelovala pri animaciji gostov. FOTO OSEBNI ARHIV

dobijo boljšo samopodobo, da vidijo, da so cenjeni, da delajo dobro.»

PRISTNO GOSTOLJUBJE

II. osnovna šola Celje pa prav zdaj končuje projekt mobilnosti, v katerem so sodelovali s partnersko šolo na Portugalskem. V njem so se ukvarjali z inkluzijo, vključenostjo vseh učencev, pri tem so se izobraževali tudi učitelji, saj so izbirali šole, v katerih je veliko priseljencev in učencev s posebnimi potrebami. Koordinatorica projekta Erasmus+ na omenjeni šoli Petra Kontarček Rabuza priznava, da so najprej izbrali državo in šele potem iskali partnersko šolo: »Portugalska nas je pritegnila zaradi svoje drugačnosti: Atlantskega oceana, drugačnega podnebja in izrazite

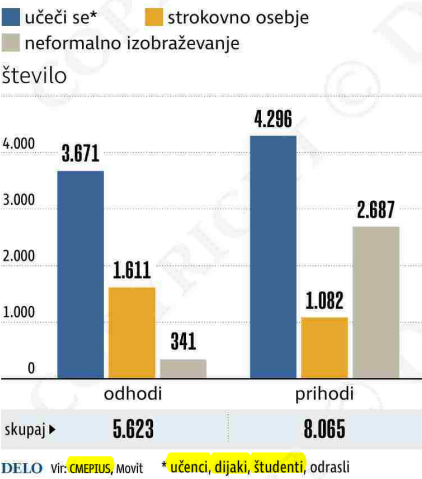
krščanske tradicije, ki zaznamuje družbo. Največji plus, ki nas je resnično presenetil, pa je bila neverjetna gostoljubnost. Počutili smo se več kot dobrodošle. Portugalska ni med materialno najbogatejšimi državami, a smo začutili bogastvo druge vrste – toplino, srčnost in iskrenost ljudi. To ni bilo zaigrano, kar potrjujejo tudi pristni stiki, ki jih ohranjamo še danes in so dobra podlaga za prihodnje sodelovanje.«

Tudi Natali Borinc pravi, da čeprav se države MED9 precej razlikujejo med sabo, jim je pristna gostoljubnost vsekakor skupna: »Tega se pri njih učimo. Toplih odnosov. Kjer čutiš, da si dobrodošel. V njihovih mestih je posebna energija, ljudje se družijo. Ko oni pridejo k nam, so kar v šoku. Najprej ugotovijo, da

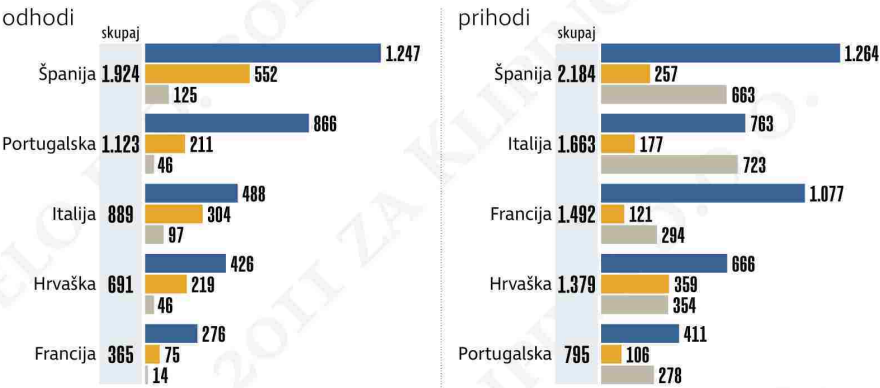
IZGUBLJENO S PREVODOM

A kljub nekaterim takim izkušnjam države MED9 ostajajo med najbolj priljubljenimi. Natali Borinc pravi, da so se počutili kaznovane, ko jim je povedala, da gredo na Finsko: »Saj so potem prijetno presenečeni, a prva izbira bi bilo Sredozemlje. Velja pa tudi obratno. Sami imamo veliko potenciala, a ga ne izkoriščamo. Prav zdaj gostimo Italijana, ki je odkrito povedal, da je bil razočaran, ko je bil izbran, da pride v Slovenijo. Seveda potem spremenijo mnenje, ko gredo skozi naš program. Imamo pa izjemne povezave s Francozi, tam smo med zelo zaželenimi. Pravijo, da imamo podoben način dela in da gre naša gastronomija v korak z najboljšimi.«

Mobilnost v izobraževanju med Slovenijo in drugimi državami MED9

ŠTEVILO UDELEŽENCEV PO IZBRANIH DRŽAVAH

Opomba: Države MED9 so: Slovenija, Ciper, Portugalska, Španija, Francija, Italija, Grčija, Malta in Hrvaška. Podatki o učečih se in strokovnem osebju zajemajo mobilnosti, začete v 2024, podatki o neformalnem izobraževanju se nanašajo na zaključene mobilnosti v tem programskem obdobju do konca septembra 2025 za programa Erasmus+ Mladina in Evropska solidarnostna enota.

Vsi sogovorniki ugotavljajo, da mladi z mobilnostjo veliko pridobijo tudi pri znanju jezika. A če pri osnovnošolcih ni take drame, če česa ne bodo razumeli, je težav pri dijakihi, ki pridejo delat v tujino, lahko več. Enako velja za študente, razlagajo na Univerzi v Ljubljani: »Včasih se zgodi, da nekateri študenti ob vrnitvi poročajo, da niso bili uspešni pri opravljanju zastavljenih študijskih obveznosti zaradi težav z jezikom, saj potekajo predavanja na številnih instituci-

jah v domačem jeziku, kar je za mnogo naših študentov precejšnja ovira. Program Erasmus+ uspešno spodbuja učenje jezika države, kamor študenti odhajajo na mobilnost, vendar je akademski raven jezika v posameznih primerih prevelika ovira, čeprav ima večina študentov možnost izpite opravljati v angleškem jeziku.« Cilj povezovanja in mobilnosti ni, da bodo države druga drugi »kradle« delovno silo, ampak bogatenje drug drugega. Ali kot je de-

jala osnovnošolska učiteljica Petra Kontarček Rabuza: »Projekte Erasmus+ zato razumemo kot most, ki mladim omogoča, da te izzive razumejo in jih s partnerskimi državami poskušajo reševati oziroma omiliti. Kot osnovna šola smo izredno ponosni, da lahko sodelujemo v takih projektih. Naši učenci in učitelji s tem ne pridobijo le dragocenih izkušenj, ampak širijo obzorja in bogatijo tudi lokalno okolje ter širšo družbo.«

Petra Kontarček Rabuza na Portugalskem (spodaj levo) z učitelji FOTO OSEBNI ARHIV

